

Pöördumise esitajad

Teie 14.05.–03.06.2026

Meie .06.2026 nr 1-6/26-109/6

Vastus ettepanekule ja pöördumistele

Austatud ettepaneku ja pöördumiste esitajad

Olete pöördunud põhiseaduskomisjoni poole ettepanekuga kaaluda kodakondsuse seaduse muutmist nii, et endisest kodakondsusest vabastamise nõuet ei kohaldata või selle täitmist võib edasi lükata, kui taotleja on täitnud kõik muud Eesti kodakondsuse saamise tingimused, esitanud pädevale välisriigi asutusele kõik vajalikud dokumendid endisest kodakondsusest loobumiseks ning dokumentaalselt tõendanud, et kodakondsusest vabastamine on võimatu, sõltub eelnevast Eesti kodakondsuse saamisest või ei ole toimunud mõistliku aja jooksul taotlejast sõltumatutel põhjustel. Selle ettepaneku toetuseks laekus põhiseaduskomisjonile mitmeid pöördumisi.

Põhiseaduskomisjon arutas ettepanekut käesoleva aasta 9. juuni istungil ning märgib järgmist:

Läbi aegade on Eesti kodakondsuspoliitika üheks aluspõhimõtteks olnud vältida mitmik kodakondsust. Kodakondsuse seadus sätestab, et Eesti kodanik ei või olla samal ajal mõne muu riigi kodakondsuses. Sellest põhimõttest on lubatud kõrvale kalduda kahel juhul – siis kui inimene on alaealisena omandanud või saanud lisaks Eesti kodakondsusele mõne muu riigi kodakondsuse, kuid sel juhul peab ta siiski 21-aastaseks saamisel ühest kodakondsusest loobuma ning siis, kui inimene on saanud rahvusvahelise kaitse ja olukord ei ole tema päritoluriigis muutunud ja seetõttu ei ole tal võimalik senisest kodakondsusest loobuda. Seega on üldpõhimõte, et Eesti kodanik ei või samaaegselt omada mitut kodakondsust ning see kehtib kõikide kodanike suhtes ühetaoliselt olenemata kodakondsuse saamise viisist. Rahvusvahelise kaitse saanud isikute puhul on tegemist väga erandliku juhuga, sest neid ähvardava ohu tõttu ei saa neid sundida minema päritoluriiki senisest kodakondsusest loobumise tõendit tooma. Siiani on selle erandi alusel kodakondsuse saanud kümne aasta jooksul 33 inimest.

Erinevate Riigikogu koosseisude ajal on arutletud topeltkodakondsuse lubamise küsimuse üle, viimati 2018. aastal, kui menetleti kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõusid 634 SE ja 709 SE, millega sooviti sünnijärgsetel Eesti kodanikel lubada teatud juhtudel omada mitut kodakondsust. Nimetatud põhimõtte muudatus ei leidnud toetust. Teie ettepanek puudutab naturalisatsiooni korras Eesti kodakondsuse taotlejatele erandi tegemist olukorras, kus riik, kelle kodakondsusest inimene soovib loobuda, ei vabasta teda pika aja jooksul oma kodakondsusest.

Ettepanekud topeltkodakondsuse seadustamiseks tähendavad Eesti kodakondsuspoliitika põhimõttelist muutmist. Kehtiva põhimõtte kohaselt on mitmikkodakondsus keelatud kõikidele kodanikele. Kõigil Eesti kodanikel on võrdsed õigused ning neid käsitletakse võrdsete kodanikena olenemata kodakondsuse saamise või omandamise viisist.

Teie pakutud ettepaneku kohaselt tekiks erandlikult ühel grupil naturalisatsiooni korras Eesti kodakondsuse saanutel õigus mitmele kodakondsusele. Riigi poolt antavad õigused ja kehtestatavad piirangud ei saa aga olla meelevaldsed, mistõttu põhiseaduskomisjoni liikmed ei pidanud sellise erandi tegemist põhjendatuks. Senisest kodakondsusest vabastamise menetluse kestus on riigiti erinev ning võib varieeruda mõnest kuust mitme aastani. Seejuures tuleb silmas pidada, et vabastamise takistused võivad tuleneda nii riigi praktikast kui ka isiku täitmata kohustustest. Ukraina ei vabasta inimesi praegu kodakondsusest sõjaseisukorra tõttu, kuid seda ei saa pidada püsivaks olukorraks, mistõttu kodakondsusest vabastamise nõude täitmisega seotud viivitusi ei saa pidada võimatuks ega perspektiivituks.

Eeltoodust tulenevalt ei toetanud põhiseaduskomisjon ettepanekut kehtestada kodakondsuse seaduses erand senisest kodakondsusest vabastamise nõude osas. Põhiseaduskomisjoni otsus oli konsensuslik.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Kiviberg
esimees